

Naudingosios vandens telkinių medžiagos

Naudingosios medžiagos iš vandens telkinių – tai – sapropelis (gr. *sapros* – supuvęs, *pelos* – dumblas, purvas). Sapropelis yra ežerinės kilmės organinė, bestruktūrinė drebučių pavidalo arba smulkiai grūdėta masė, kuri susidaro iš dugno organizmų (bentos) ir vandens terpėje pasklidusio fitoplanktono ir zooplanktono bei aukštesniųjų augalų likučių ir jų irimo produktų, susimaišiusių su į vandenį patekusia tirpia medžiaga ir netirpiomis mineralinėmis dalelėmis. Sapropelis turi > 15 proc. organinės medžiagos.

Manoma, kad Lietuvoje yra apie 500 ežerų, kuriuose gali būti pramoninių sapropelio sancaupų, tačiau šiuo metu geologiniai tyrimai atlikti tik 76 ežeruose. Iš jų 60 ežerų yra apskaičiuoti prognoziniai sapropelio išteklių, 5-uose ežeruose išžvalgyti parengtiniai išteklių, o 23 ežerų – sapropelio išteklių išžvalgyti detalieji.

Keturios įmonės turi leidimus naudoti septynių telkinių sapropelio išteklius.

Lietuvoje sapropelis daugiausia tirtas kaip žaliava laukams tręšti ir tik viename telkinyje (Grūto ež.) – kaip gydomasis purvas. Bet sapropelio panaudojimo galimybės yra labai plačios: gali būti naudojamas kaip ekologiškų produktų žaliava, taip pat dirvoms tręšti, pašarų ir lesalų priedams, aktyviosios struktūros keramikai, biopreparatams, vaškams, acto rūgščiai gaminti, peloidams (purvo vonioms) ir kt.

Šių metų rugsėjo 24 d., Lietuvos geologijos tarnyboje (S. Konarskio 35, Vilnius) vyko seminaras „**Naudingosios medžiagos iš vandens telkinių**“.
[Programa](#)

Seminare įmonės „GJ Magma“ specialistai pateikė pranešimą apie bandymus iš sapropelio pagaminti meliorantą žemės ūkio kultūroms smėlinguose dirvožemiuose. Ši įmonė kartu su partneriais (mokslininkais iš VDU Žemės ūkio akademijos, Latvijos žemės ūkio universiteto ir Baltarusijos Nacionalinės mokslo akademijos) sukūrė ir išbandė sapropelio įterpimo technologiją. Bandymai rodė, kad vietoj tradiciniu būdu įterpiamo melioranto iš sapropelio nustatytos normos 60 t/ha, įterpus lokaliai tiksliai į augalų šaknų zoną tik apie 11–12 t/ha, galima gauti tokius pat derlius. Įterpto melioranto iš sapropelio efektyvus poveikis išlieka 4–5 metus. Melioranto ar organinių trąšų įterpimo norma sumažinama apie 5 kartus, todėl ir investicijos į 1 ha sumažėja apie 5 kartus.

Lietuvos geologijos tarnybos informacija